Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1996

GÖRAN PALMQVIST

Palmqvist, G.: Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1996. **[Remarkable records of Macrolepidoptera in Sweden 1996.]** - Ent. Tidskr. 118 (1): 11-27. Uppsala, Sweden 1997. ISSN 0013-886x.

This is the 24th consecutive annual report on interesting finds and provincial records of Macrolepidoptera in Sweden. The situation was much alike the last year, mainly cool spring and early summer with short spells of warmth in the end of April, end of May and early June. In the end of July the warmth came back to the whole country and lasted to the beginning of September. In September the weather was mainly cool and rainy but in October there was a long warm period. Among the many interesting records this season, belonging to the native fauna, were *Apatutra iris* now found in great numbers in a new area and *Photedes brevilinea* which now appears to be established in Sweden. One new habitat for *Xestia borealis*, an inhabitant of sub-montane forests, was found more easterly than previously known. This season seems to have been even better for migrating Lepidoptera than the preceding year. In the end of May and beginning of June there was an invasion of *Cynthia cardui* and *Autographa gamma*, and also numbers of *Vanessa atalanta*. In this period *Macroglossum stellatarum* and *Heliothis peltigera* also were recorded. In the late July and until beginning of September, a period with warmth and prevailing SE winds, many migrants were found like *Eilema griseola, E. palliatella, Lithosia quadra, Trichoplusia ni, Idaea ochrata, Melanthia procellata, Cryphia algae, Protoschinia scutosa, Heliothis armigera, Heliothis peltigera, Autographa mandarina, Hydraecia ultima, Mythimna albipuncta, Spodoptera exigua, Herse convolvuli, Hyles euphorbiae* and *Colias crocea*. One find of *Grammodes stolida*, found outside a shopping centre in Småland perhaps is introduced. The migration season ceased in October after a period with warmth and S-SW winds brought migrants like *Peridroma saucia, Orthonama obstipata, Nycteola asiatica* and *Lithophane semibrunnea* to the country. The very good conditions for migration resulted in six species recorded for the first time in Sweden: *Idaea ochrata, Melanthia procellata, Eilema palliatella, Trichoplusia ni, Cryphia algae* and *Lithophane semibrunnea*. The species *Timandra griseata* and *Hadena bicruris*, belonging to the native fauna, have shown to be sibling species with the taxa *Timandra comae* and *Hadena capsincola* also occurring in the country. *Hepialus ganna* previously omitted from the Swedish fauna now is reinstated since the Swedish voucher specimens, captured in 1847, have been rediscovered. Altogether nine species new to the Swedish fauna are reported, bringing the total number of Macrolepidoptera found in Sweden up to 1073. This report also gives the latest information on the present status of some of the endangered lepidopteran species in Sweden. The classification is according to Catalogus Lepidopterorum Sueciae (1994).

G. Palmqvist, Trålgränd 5 A, S-116 68 Stockholm, Sweden.

Inledning

Denna årliga återkommande sammanställning över intressanta storfjärilsfynd är den 24:e i ordningen som publiceras i Entomologisk Tidskrift. Systematik och nomenklatur följer "Catalogus Lepidopterorum Sueciae" (Svensson et al 1994). Den första delen av årsrapporten behandlar nya arter för landet, sällsynta, migrerande eller i övrigt intressanta fynd. I denna del har även arternas svenska namn medtagits (Svensson & Palmqvist 1990). Den senare delen är en förteckning över nya landskaps- och lappmarksfynd. Ordningsföljden är densamma som i "Catalogus" men auktorsnamnen har utelämnats. Rapportörernas namnkoder är uppställda enligt ZOO-TAX (Cederholm 1978, 1991). För äldre fynd anges årtalet i texten eller förkortat efter namnkoden.

Liksom föregående kom 1996 att bli ett mycket anmärkningsvärt år med många intressanta fynd. Trots en ganska sval maj månad liksom perioden från mitten av juni till mitten av juli blev säsongen vädermässigt mycket gynnsam med god flygaktivitet och invandring (se nedan). Glädjande har också antalet rapportörer ökat. Genom det i år startade miljöövervakningsprojektet SNÖ, Svensk Nattfjärils Övervakning, som ingår som en del i ett nordiskt projekt initierat från Finland (Nordic Monitoring Scheme), kommer kunskapsbilden att öka och ge många nya och intressanta perspektiv på den svenska fjärilsfaunan. För ytterligare information hänvisas till Nils Ryrholm, Uppsala universitet. Denna omfattande sammanställning kan naturligtvis ej redovisa samtliga inrapporterade fynd. Jag vill i detta sammanhang också rekommendera de regionala fjärilsrapporter som ges ut av de entomologiska lokalföreningarna. En sammanfattande och mer detaljerad presentation av fjällfjärilarna ges av Ohlsson & Ryrholm (1997). Sedan några år finns "Swedish Macrolepidoptera" på internet med adress: http://www.fcom.se/butter/news.htm, där nyheter snabbt kan förmedlas.

I denna rapport har liksom tidigare flera rödlistade arter kommenterats (se Ehnström et al 1993). Några av arterna har presenterats översiktligt med hjälp av all den information som jag haft tillgänglig. I dessa fall har jag ej skrivit ut alla rapportörernas koder. Alla som bidragit med rapporter är dock nämnda i ZOO-TAX listan i slutet av årsrapporten.

Ett rekordartat antal arter är registrerade som nya för landet nämligen: ockralövmätare, *Idaea ochrata* (Scopoli, 1763), klematisfältmätare, *Melanthia procellata* (D & S, 1775), sandlavspinnare, *Eilema palliatella* (Scopoli, 1763), nifly, *Trichoplusia ni* (Hübner, 1803), grönt lavfly, *Cryphia algae* (Fabricius, 1775), och askträfly, *Lithophane semibrunnea* (Hawort 1809). Sandlavspinnaren, *Eilema palliatella* har tidigare uppgivits för landet under det numera synonymiserade namnet *Lithosia unita* (D&S 1775), men har strukits p.g.a att rättbestämda beläggsexemplar saknas (Svensson et al. 1987). De i landet förekommande arterna syremätare, *Timandra griseata* W. Petersen, 1902 och allmänt nejlikfly, *Hadena bicruris* (Hufnagel, 1766) har visat sig vara dubbelarter och förväxlade med dessa har följande taxa dokumenterats: gul syremätare, *Timandra comae* Schmidt, 1931 och förväxlat nejlikfly, *Hadena capsincola* (D & S, 1775). Slutligen återinförs fjällrotfjäril, *Hepialus ganna* (Hübner, 1808) som svensk art efter att beläggexemplar konstaterats. Detta tillskott av nio arter gör antalet kända storfjärilsarter i Sverige till 1073.

Även fortsättningsvis tas rapporter om intressanta fynd tacksamt emot, helst före trettonhelgen. Rapportörer som anmäler fynd för första gången bör uppge adress och födelseår för att underlätta identifieringen av ZOO-TAX kod.

Väderutvecklingen under 1996

Året inleddes med gråmulet väder, med kyla i Götaland och med medeltemperaturer på 4-6 grader över det normala i Norrland. Februari och mars blev riktiga vintermånader i hela landet och för Sydsveriges del den första efter åtta milda vintrar. Vintern kännetecknades också av att det var mycket torrt och snöfattigt, på många håll extremt torrt väder. April började med kyliga nätter men temperaturen steg till över 10 grader i Sydsverige 5-8 april. Därefter växlade temperaturen. Den 22-23 april fördes mycket varm luft in från sydväst och rekordhöga temperaturer på över 25 grader noterades i sydöstra Sverige. Efter ett halvår med extrem torka fick södra Götaland sin regnigaste majmånad sedan mätningarna startade 1860. I övriga Sverige fortsatte torkan. Månaden blev som helhet mycket kylig och den 15-17 maj drabbades norra Svealand och södra Norrland av snöoväder. I slutet av maj och i början av juni fördes dock varm luft in från SO och särskilt 6-8 juni steg temperaturen till över 30 grader i södra Halland. Från mitten av juni fortsatte det kyliga vädret, något som också drabbade midsommarhelgen med rekordlåga temperaturer. Juli blev en av de kyligaste och regnrikaste månaderna på hela 1900-talet i östra Götaland. Däremot hade norra Västkusten, området kring Vänern och norra fjälltrakterna torrt och ganska varmt.

Omkring den 20 juli började dock varma luftmassor, i samband med att ett högtryck byggdes upp, pumpas in över de sydostligaste delarna av landet. Med augusti kom den riktiga sommarvärmen med högre medeltemperaturer än normalt i hela landet och då särskilt perioden 13-24 augusti. Genom det stabila högtrycket kom förhärskande SO vindar att dominera i södra Sverige till början av september. Efter denna unika värmeperiod blev september mer höstlik och vädret allt

mer ostadigt. För Götaland och Svealand del blev månaden svalare än normalt. Oktober var mild med brittsommarvärme 7 oktober. Varma luftmassor från S-SV nådde oss omkring den 10 oktober och detta varade fram till början av november. I slutet av oktober fick Norrland kraftiga snöfall som gav ovanligt mycket snö i nordöstra Lappland. I november följde ganska milt väder i söder och kallt i norr. Den 2-4 november var det extremt milt i Götaland och västra Svealand. Året avslutades med en kylig december med 1-3 grader kallare än normalt. Temperaturen blev för året som helhet i Sydsverige lägre än normalt och över det normala i norra Norrland. Stora delar av landet fick också mindre nederbörd än normalt. För ytterligare information och tabellvärden hänvisas till Eggertsson Karlström (1997).

Migration och extragenerationsdjur

Under året inträffade flera perioder med gynnsamt väder för migration. Den första immigrationen skedde i samband med de varma sydostliga vindar som nådde oss 22-23 april då kålmalar (*Plutella xylostella*) började visa sig. I slutet av maj och i början av juni kom åter varma SO luftströmmar som resulterade i en mass-inflygning av tistelfjärilar (*Cynthia cardui*) och gammaflyn (*Autographa gamma*), men även en del amiraler (*Vanessa atalanta*) observerades. Övriga intressanta migranter vid denna tid var gulaktigt knölfly (*Heliothis peltigera*) och stor dagsvärmare (*Macroglossum stellatarum*). Trots det svala och regniga väder som följde togs ytterligare ett gulaktigt knölfly i slutet av juni. I slutet av juli återkom värmen med SO luftströmmar som gav fynd av stor dagsvärmare, punkterad lavspinnare (*Pelosia muscerda*), askgrå lavspinnare (*Eilema griseola*), stor lavspinnare (*Lithosia quadra*) (ca 100 ex) och nifly (*Trichoplusia ni*). Denna värmeperiod gav sedan i augusti fram till början av september bl.a. ockralövmätare (*Idaea ochrata*), klematisfältmätare (*Melanthia procellata*), grönt lavfly (*Cryphia algae*), svartfläckigt knölfly (*Protoschinia scutosa*), brunaktigt knölfly (*Heliothis armigera*), gulaktigt knölfly, silverlinjerat metallfly (*Autographa mandarina*), förväxlat stamfly (*Hydraecia ultima*), vitpunkterat gräsfly (*Mythimna albipuncta*), smalvingat lövfly (*Spodoptera exigua*), sandlavspinnare, *Eilema palliatella*, åkervindesvärmare (*Herse convolvuli*), vitsprötad skymningssvärmare (*Hyles euphorbiae*) och rödgul höfjäril (*Colias crocea*). Ett fynd av björnbärsfly (*Grammodes stolida*) passar in i mönstret av migranter men kan möjligen vara införd. Denna helt osannolika inflygning avslutades i september-oktober med S-SV vindar och bl.a. fynd av vittofsjordflyn (*Peridroma saucia*) (ca 40 ex), stor dagsvärmare, vandrarefältmätare (*Orthonama opstipata*), bredvingad sälgfotsläpare (*Nycteola asiatica*) och askträfly (*Lithophane semibrunnea*). En utförligare rapport över migrerande fjärilar i Sverige har skrivits av Nils Ryrholm och kan hämtas hem via fjärilshemsidan på internet "Swedish Macrolepidoptera" (adress http://www.fcom.se/butter.htm).

Trots den varma perioden från mitten av juli fram till början av september så blev antalet rapporterade andragenerationsdjur ganska lågt. Den kyliga våren och svala försommaren har troligen haft negativa effekter för arternas flygaktivitet och utveckling. I detta sammanhang bör påpekas att det i vissa fall kan vara svårt att avgöra om andragenerationsdjur är kläckta i landet eller är immigranter. Följande andragenerationsdjur är rapporterade: björkblekmaskspinnare (*Ocropacha duplaris*) Öl, Ottenby lund 1 ex 27.9 (LTSS), snövit hasselmätare (*Asthena albulata*) Sö, Mörkö 1 ex 14.8 (LJRS), poppelsvärmare (*Lathoe populi*) Öl, Dörby 1 ex 13.8 (KAHS, LTSS), allmän snabelsvärmare (*Deilephila elpenor*) Öl, Bejershamn 1 ex 16.9 (BZZS), liten snabelsvärmare (*D. porcellus*) Sö, Trosa 1 ex 20.8 (LJRS), oxhuvudspinnare (*Phalera bucephala*) Öl, Bejershamn 1 ex 5.10 (BZZS), balsampoppeltandvinge (*Notodonta tritophus*) Up, Häverö 1 ex 13.8 (TSSS), piltandvinge (*N. zigzac*) Up, Häverö 1 ex 8.10 (TSSS), björkporslinsvinge (*Pheosia gnoma*) Öl, Runsbäck 1 ex 10.10 (LTSS), grönsaksfly (*Lacanobia oleracea*) Up, Häverö 1 ex 8.10 (TSSS), oföränderligt sälgfly (*Orthosia cerasi*) Öl, Bejershamn 1 ex 6.11 (FAZS), föränderligt sälgfly (*O. incerta*) Öl, Arontorp 1 ex 15.10 (BZZS) och brunviolett bandfly (*Noctua janthe*) Öl, Arontorp 1 ex 15.10 (BZZS).

Intressanta fynd och observationer

Hepialus ganna, fjällrotfjäril, har tidigare upptagits som svensk art (Nordström et al. 1935-41, 1961). Oklarheter om fynddatum och eventuell förväxling med andra *Hepialus*-arter gjorde att

den senare fick utgå (Svensson et al. 1987, 1994). Emellertid har Claes Eliasson (1997) på ett övertygande sätt kunnat visa att två svenska exemplar finns från 1847 (1947 sic !) i Riksmuseets svenska samling. Fjällrotfjärilen kan härmed åter införas i förteckningen över funna arter i Sverige.

Bacotia claustrella, klocksäckspinnare. Sö, Trosa, en säck funnen 20.5. Tyvärr kläcktes ej imago (LJRS). Nordligaste fyndet i landet.

Whittleia retiella, nättecknad säckspinnare, blev funnen av Jan Jonasson för första gången i Sverige 1969, på strandängarna i Vallda Sandö, Halland (Svensson 1977). Åren därefter återfanns *retiella* vid ett flertal tillfällen under dess flygtid, från mitten av maj till början av juni, genom skraphåvning av den kortvuxna vegetationen av saltgräs (*Puccinellia*) och saltört (*Salicornia*) på båda sidor om vägen ut mot Sandö. Några fynd av larvsäckar från maj föreligger också. Arten har inte anträffats på någon annan plats efter Västkusten. Möjligen skulle *retiella* kunna förekomma på en liknande biotop på sydsidan av Vallda Sandönäset, ca 500 m S den kända lokalen (Jan Jonasson muntl. medd. 1997). Sedan 1975 har så vitt känt *retiella* ej återfunnits. Bristande efterforskningar kan vara en orsak till detta då det råder beträdnadsförbud inom Vallda Sandö naturreservat under artens flygtid. En tänkbar förklaring till en eventuell tillbakagång för *retiella* kan vara det hårda betningstryck av nötkreatur som tidvis förekommer på platsen. Enligt skötselplanen är betning nödvändig för att hålla strandängarna öppna. Frågan är om nedtrampningen och för intensivt bete skadat *retiella*-populationen. Efter att ha erhållit tillstånd från länsstyrelsen i Hallands län besöktes lokalen dels den 17 maj och dels den 9 juni utan att *retiella* kunde återfinnas (PGAS). För att rätt kunna bedöma rödlistekategoriseringen och status hos arten behövs ytterligare eftersökningar på Vallda Sandö och andra lämpliga lokaler efter Västkusten. I den gällande rödlistan betecknas arten som sårbar (Ehnström et al. 1993).

Synanthedon myopaeformis, äppleglasvinge. Arten anmäldes för Vg baserat på fynd av larver som tyvärr ej fullbordade sin utveckling (ELHS). Senare års feromonlockning på fyndlokalen och andra platser i Vg har inte gett några resultat som kan styrka en förekomst där (JMKS). Då andra glasvingearter ej kan uteslutas enbart utifrån värdväxt bedöms fyndet från Vg som alltför osäkert och utgår (ELHS).

Synanthedon vespiformis, getinglik glasvinge. Även detta fynd som utgörs av ett puppskal funnet i en kräftsvulst på ek bedöms som osäkert och utgår då förväxling med någon annan glasvingeart kan ha skett (ELHS). Gjorda feromonlockningar i området gav inte heller några positiva resultat (JMKS).

Zygaena minos, klubbsprötad bastardsvärmare, har visat sig vara allmän på öar i den småländska skärgården långt NO Västervik (EFAS, RYRS).

Pyrgus alveus, kattunvisslare. Vr, Väse 1 ex 24.7 1995 (PENS). Första fyndet i Vr på över 40 år (se Berglind 1990). Alla fynd utom Gotland bör rapporteras då artens status och nuvarande utbredning på fastlandet är osäker (jfr Palmqvist 1996).

Carterocephalus palaemon, gulfläckig glanssmygare. To, Masungsbyn 2 ex 24-26.6 (BEFS, HEYS, PEBS). Den nordligast kända lokalen i Sverige.

Parnassius apollo, apollofjäril, har i Småland förutom Loftahammar-området visat sig vara utbredd och flerstädes allmän i stora delar av Västerviks skärgård (EFAS), och är anträffad så långt söderut som i Misterhults skärgård (Roger Karlsson muntl. meddel. enl EFAS). Till följd av den tidvis svala försommaren blev flygtiden försskjuten flera veckor till slutet av juli och början av augusti. Bl.a. iakttogs en nykläckt hona 17.8 i Sö, St. Vika (PGAS).

Colias palaeno, svavelgul höfjäril. Go, Sundre, Muskmyr en hona 15.7 (EGQS). Endast funnen en gång tidigare på ön, nämligen 1914 vid Roma (Nordström et al. 1955).

Colias crocea, rödgul höfjäril, funnen i 4 ex i Sk: Kämpinge 1 ex 20.8, 1 ex 22.8 resp 1 ex 24.8 (HTIS) och Svarte 1 ex 27.8 (SVNS).

Apatura iris, stor skimmerfjäril, har överraskande visat sig förekomma allmänt i Sk, Klagshamnsudden, där den upptäcktes 30.7 (BZZS, FAZS). Under de närmaste veckorna kunde *iris* upplevas i 100-talet exemplar, av ett stort antal lepidopterologer, i anslutning till de utbredda sälgmarkerna på udden. Arten flög åtminstone till 20.8 då det sista exemplaret observerades (JRES). *Apatura iris* måste vara relativt nyetablerad i området, men har fömodligen funnits där under några år.Trots sin färgprakt och storlek kan den vara svår att konstatera i ett område genom sitt beteende och undangömda levnadssätt. Övriga inrapporterade fynd från Sk är Kullaberg 1 ex 1.8 (GÖÖS) och Alnarp 1 ex 18.8 (P G Larsson enl WMAS). Den

tidigare enda fasta förekomsten i Sverige är Kullaberg i NV Skåne där *iris* varit känd sedan 1983 (Palmqvist 1984). Förhoppningsvis få vi se en fortsatt uppgång och spridning i Sverige, likt den i Danmark (Henriksen & Kreutzer 1982, Bjarne Skule muntl. medd.1997).

Nymphalis polychloros, körsbärsfuks. Sk, Löderup, Stranbadsåsen 1 ex. 28.7 (DOSS, RYRS) och Skanörs ljung 1 ex 18.8 (JRES). Även i Blekinge (HEYS), Småland (flera rapportörer enl LTSS) och på norra Öland var arten lokalt vanlig (RYRS). Fynden bekräftar den återhämtning som arten visat de senaste åren (jfr Palmqvist 1996).

Vanessa atalanta, amiral, har liksom nästföljande art tistelfjärilen haft en inflygning i maj och juni, dock inte lika riklig. Den tidigaste rapporten är Öl, Haga Park 1 ex 8.5 (SLES). I norra Svealand sedd i Dr, Ludvika 1 ex 21.8 (RPLS) och i Norrland Ån, Sollefteå 1 ex 21.8 (FPLS). I Sydsverige flög *atalanta* allmänt under sensommaren.

Cynthia cardui, tistelfjäril, har åter uppträtt invasionsartat i landet. Från slutet av maj och särskilt i början av juni flög *cardui* allmänt och lokalt mycket rikligt (många rapportörer). Till södra Norrland anlände *cardui* i början av juni. I t ex Gävletrakten rikligt förekommande 9.6 (KJCS), Ån, Sollefteå allmän v.24-25 (FPLS), Ån, Skuleberget 2 ex 11.6 (BZZS) Nb, Pajala 1 ex 12.6 (BZZS). Från fjälltrakterna finns flera fynd:Hr, Funäsberget och Tänndalen (KJCS, RYRS), Flatruet (PENS) ochTo, Torne träsk och Pältsan (flera rapportörer) i slutet av juni. Arten flög sedan allmänt i augusti i Syd- och Mellansverige. Följande fynd av ett par puppor som hittades i toppen av gråboplantor (*Artemisia vulgaris*) i Up, Enköping 15.9 (HYDS) tyder på att larverna faktiskt ätit denna växt. Flera larver har f ö bankats fram från gråbo i Södermanland (LLVS). En ytterligare larv på gråbo hittades i Enköping, Gröngarn (GULS). I Sverige är framför allt tistlar (*Carduus, Cirsium*) och nässlor (*Urtica*) kända som värdväxter. Uppgifter om gråbo som värdväxt finns i kontinental litteratur (Ebert 1991) så det kan vara av intresse att notera att denna växt också kan utnyttjas i Sverige (HYDS).

Araschnia levana, kartfjäril. Sk, Skanör en puppa 1.5 (F. Hallmer enl HTIS), Ljunghusen 2 ex 5.6 och 1 ex 5.8 (HTIS). Dessutom Klagshamn 2 ex 2.6 resp 3.8 (Jonny Strand enl WMAS) och Löddeköpinge sandskog 3 ex 5.6, 7.6 resp 3.8 (IVAS) En översikt av artens nuvarande status i Skåne har lämnats av Hallmer (1996).

Mellicta britomartis, veronikanätfjäril. Artens status i landet är mycket oroande (Claes Eliasson muntl. medd. 1996, Ryrholm 1995, Palmqvist 1996). Följande fynduppgifter är tillgängliga detta år: Sm, 5 km V Högsby ca 15 ex 20.7, på en tyvärr igenväxande ängsmark (BZZS, FAZS) och 1 ex 7.8 (EKIS). I förra årets rapport blev Högsby tyvärr felskrivet till Högsrum. Trots intensivt arbete med att återfinna *britomartis* i Ög, Trehörna (jfr Palmqvist 1996) misslyckades det. Dessutom konstaterades det att även *Zygaena osterodensis*, smalsprötad bastardsvärmare och *Z. lonicerae*, bredbrämad bastardsvärmare också minskat kraftigt på denna lokal. En tänkbar förklaring just där kan faktiskt vara för intensiv betning av markerna med nötkreatur (EGQS). Ett återbesök på Sö, Utö i Stockholms södra skärgård gav det glädjande beskedet att *britomartis* fortfarande förekommer där. Åtminstone anträffad på fyra platser på ön i flera 10-tal ex i slutet av juli. Sannolikt drabbades arten av den månadslånga torkan i augusti. Orsaken är troligen att det rikliga regnandet under försommaren gett en mer högväxt gräsvegetation än normalt och att honorna därför tvingades att lägga ägg på värdväxten svartkämpar (*Plantago lanceolata*) i de mest uttorkningskänsliga partierna på klipporna, eftersom honorna föredrar exponerade plantor vid äggläggningen beroende på larvernas höga värmekrav för sin utveckling. Flera svartkämpar med äggsamlingar slokade redan i slutet av juli (ELHS). I övrigt hänvisas till det kommande artfaktabladet (C. Eliasson in prep)

Euphydryas maturna, boknätfjäril. Vid den årliga taxeringen av larvkolonierna i Västmanland har det visat sig att arten minskar i mycket snabb takt. Medelvärdet för totala antalet larvkolonier under ett av åren 1992-94 är 448 larvkolonier. Jämfört med detta värde hade arten under 1995 minskat med 54 % och under 1996 med 69 %. Denna statistik baseras på inventering av ett 30-tal förekomstområden. Orsaken till populationsminskningen är mycket tydligt de långa torkperioder, med höga dygnstemperaturer som vi haft under senare år. Då augusti var onormalt nederbördsfattig förväntas minskningen fortsätta även under nästa år. Arten riskerar alltså att försvinna från flera områden genom slumpmässiga faktorer. Det finns anledning att på nytt aktualisera det frivilliga insamlingsförbud som Sveriges Entomo-

logiska Förening föreslog 1987 (ELHS). För ytterligare läsning om *maturna* hänvisas till Eliasson (1991) och till det artfaktablad som förbereds (C. Eliasson in prep).

Euphydryas aurinia, ärenprinsnätfjäril. Gä, Gävle, Hade, arten flög i mer än 100 ex efter en nästan kilometerlång sträcka i en kraftledningsgata 23.6 (KJCS). För närvarade är endast två lokaler kända i Gästrikland. På den andra lokalen vid Gustavsmuren är dock endast 2 ex observerade under 1996 (KJCS). Från Västmanland rapporteras *aurinia* talrikt på sju lokaler i Viker, Nora, Lindesberg och Ramsbergs socknar (ELHS). I Dr, Hagge, också i en kraftledningsgata togs flera 10-tal larver i maj (RPLS). En sammanfattning av artens ekologi ges av Ripler (1994) och diskuteras i det kommande artfaktabladet (C. Eliasson in prep).

Maniola jurtina, allmän slåttergräsfjäril. Gä, Grinduga 1 ex, som fastnade i en klisterfälla, 23.7-15.8 1995 (KJCS, RYRS). Fynd av arten i Gästrikland har saknats sedan slutet av 1970-talet. Arten har minskat starkt i sitt nordligare utbredningsområde (jfr Palmqvist 1996).

Plebejus argyrognomon, kronärtblåvinge. Sm, Dalhem 5 ex 5.8 (EGQS). Arten hårt trängd på lokalen genom igenväxning.

Habrosyne pyritoides, bandad hallonspinnare. Vs, V. Färnebo 3 ex 22.7-4.8 (FYKS), Up, Uppsala 1 ex 26.7 (ÅKMS) och 1 ex 7.8 (KJCS), Up, Rådmansö 2 ex 2-13.8 (KJCS, RYRS) och Up, Gräsö 3 ex 29.7 (BJOS). Artens expansion norrut fortsätter (jfr Palmqvist 1996).

Drepana binaria, eksikelvinge. Detta år anträffad i åtminstone 19 ex.: Sk, Falsterbo 2 ex 12.8 (WMAS), 1 ex 20.8 (OAOS), 1 ex 27.8 (WMAS), Löderup, Järahusen 7 ex 3-27.8 (KJCS, RYRS), Hagestad, Backåkra 3 ex 16-17.8 (WEDS), 1 ex 21.8 (LNHS), 1 ex 23.8 (BZZS), 1 ex 2.9 (BZZS), och 1 ex 4.9 (BZZS) samt Bl, Hällevik 1 ex 14.8 (BEFS). Det största antal individer funnet ett enskilt år i Sverige.

Cyclophora porata, brunvattrad gördelmätare. Funnen efter Skånes sydkust: Falsterbo 1 ex 8.8 (PGAS, WMAS), Löderup, Järahusen 7 ex 3-27.8 (KJCS, RYRS) och Hagestad, Backåkra 1 ex 21.8 (LNHS). Dessutom ett överraskande fynd på Öl, Gårdby 30.8 (KSMS). Det sista fyndet utan tvekan ett migrerande exemplar.

Timandra griseata, syremätare, har behandlats i de senaste årsrapporterna (Ryrholm 1995, Palmqvist 1996) utan att den nyligen utskiljda dubbelarten *T. comai* upptagits som svensk art. Efter ytterligare studier av svenskt material och efter att Lauri

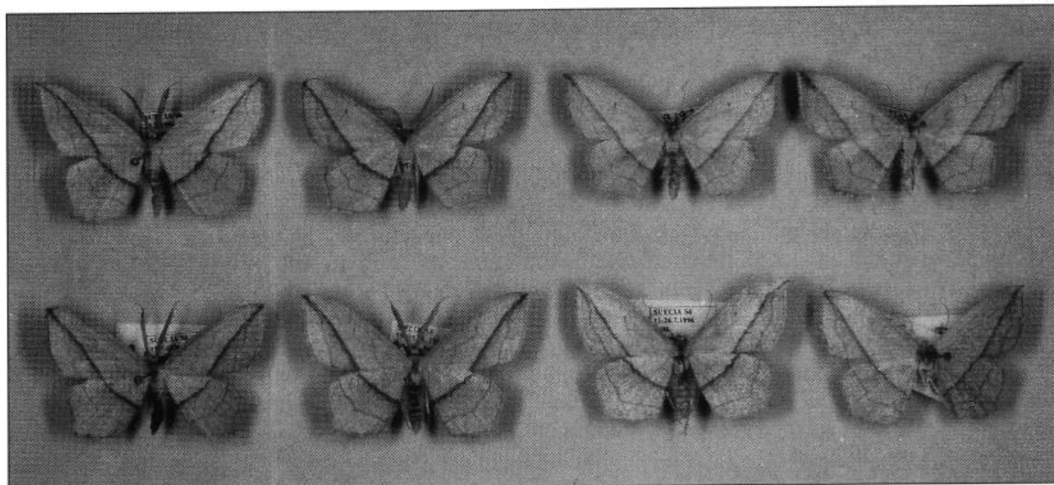

Fig. 1- 8. ***Timandra****, habitus, naturlig storlek. - Övre raden (upper row) 1-4.* ***Timandra comae.*** *- Undre raden (lower row) 5-8.* ***Timandra griseata****. - 1. hane (male), Sk, Hagestad 15.7 1996. - 2. hane (male), Sö, Muskö 29.8-4.9 1992. - 3. hona (female), Sk, Mälarhusen 1.9 1975. - 4. hona (female), Sk, Falsterbo 8.8 1996. - 5. hane (male), Sk, Hagestad 15.7 1996. - 6. hane (male), Sö, Muskö 19- 26.9 1992. - 7. hona (female), Sö, Gålö 11- 26.7 1996. - 8. hona (female), Dr, Vasstjärn 29.6 1969. Foto: G. Palmqvist.*

Kaila, Helsingfors universitet konsulterats och haft vänligheten att kontrollbestämma 40 exemplar från Sverige blir slutsatsen att vi har två taxa i landet (Fig. 1-8). Dessa taxa skiljer sig morfologiskt framför allt i de yttre karaktärerna: *griseata* har grå vingfjäll och vitaktig grundfärg medan *comai* har gul grundfärg med brungrå fjäll. För att kunna observera de små skillnader som finns i hongenitalien rekommenderas färgning med "chlorazol black" och sedan utblåsning av bursa copulatrix och förvaring av genitalien i glycerol (Lauri Kaila muntl. medd.1996). För ytterligare läsning om arterna hänvisas till Kaila & Albrecht (1994) och Palmqvist (1996). Det faktum att vissa exemplar inte säkert kan bestämmas behöver inte innebära att det bara är en art. Helt klart är att *Timandra* uppträder i två populationer till stora delar sympatriskt. Populationerna har flera morfologiska och ekologiska karaktärer som tycks konstanta på populationsnivå, men där enstaka individer kan förefalla intermediära. Fortfarande saknas jämförande studier om utvecklingsbiologin hos dessa arter. I "The Lepidoptera of Europe" (Müller 1996) har *comai* ändrats till den ursprungliga stavningen *comae* Schmidt 1931. Som svenskt namn för *comae* har föreslagits *gul syremätare* och *griseata* har kallats *grå syremätare* (Hans Silferberg muntl. medd. 1996). I Catalogus stryks landskapsuppgifterna för *griseata* där beläggexemplar saknats vid denna revidering för att lättare kunna se skillnader i utbredning mellan arterna. Kompletterande utbredningsuppgifter är synnerligen önskvärda.

Idaea ochrata (Scopoli, 1763). Sk, Ö. Hoby 1 ex 28.7-1.8 (KJCS, RYRS). *Ny art för landet* (Fig. 9).Närmast känd från Danmark där förhållandevis många fynd noterats de senaste åren. Arten kommer närmare att beskrivas i en separat artikel (Källander & Ryrholm in prep.). Som svenskt namn föreslår Clas Källander och Nils Ryrholm *ockralövmätare*.

Idaea inquinata, hölövmätare, kläcktes fram i flera exemplar från torkade rosor inköpta i en blomsterhandel i Helsingborg (BEFS). Frågan är hur pass ofta denna införda art anträffas i Sverige.

Lythria rotaria, allmän purpurmätare. Gä, Sandviken, Åsunda gravfält 10-tal ex 26.5 och 2 ex 27.7 (KJCS). Dessutom Gä, Sandviken, Västanhede första veckan i augusti (Ove Lennström enl KJCS). Arten före 1996 endast känd i ett par ex från Gä, Strömsbro och Gävle 1939 (jfr Palmqvist 1996).

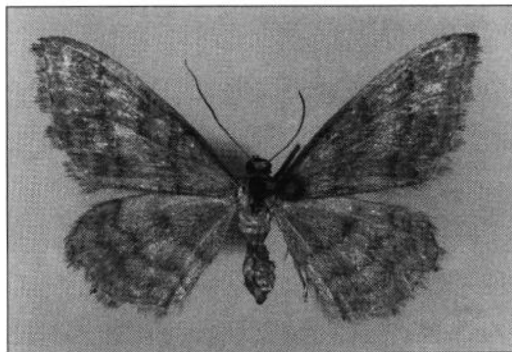

Fig. 9. Ockralövmätare, ***Idaea ochrata****, ny art för Sverige. Funnen i Skåne, Ö. Hoby 28.7-1.8 1996 (coll. C. Källander & N. Ryrholm). Foto: N. Ryrholm.*

The Bright Vave ***Idaea ochrata*** *was found new to Sweden in 1996.*

Orthonama obstipata, vandrarefältmätare. Inrapporterad i sammanlagt 13 ex: Sk, Löderup, Järahusen 2 ex 5-21.10 (KJCS, RYRS), Löderup, Stranbadåsen 1 ex 5.10-1.12 (KJCS, RYRS), Borrby strand 1 ex 16-18.10 och 1 ex 21-22.10 (ÖRDS), Ha, Halmstad, Snöstorp 1 ex 20.10 (ÅRHS), Sm, Nybro 1 ex 8.10 (JMLS), Öl, Gårdby 1 ex 15.10 (KDVS, LTSS), Runsbäck 1 ex 2.11 (LTSS), N. Möckleby, Dörby 1 ex 15-18.10 (KAHS), Go Sundre, Hallbjäns 1 ex 20-29.9 och 1 ex 20.10-4.11 (KJCS, KJKS, RYRS), Hamra, Tuvlandet 1 ex 23.10-22.11 (KJCS, KJKS, RYRS).

Catharhoe rubidata, rödbandad fältmätare, för första gången funnen i Västsverige: Ha, Veinge stn 1 ex håvat på fm 20.7 (BÅBS). På Öland funnen utanför fäladsmarkerna vid Risinge, där den förekommer lokalt, i Lenstad 1 ex 26.7, Runsbäck 1 ex 27.7 och Bejershamn 1 ex 28.7 (LTSS). Från Blekinge rapporteras 1 ex Torhamn, Kölvingsö 22.7 (HEYS).

Coenocalpe lapidata, stenmätare. Är angiven från Sö (Svensson et al 1987, 1994) men beläggexemplar har saknats. Emellertid har till Naturhistoriska Riksmuseet donerats en samling tillhörande framlidne W. Beck och i denna finns ett ex Sö, Fagersjö 28.8.1946.

Melanthia procellata (D & S, 1775). Sk, Falsterbo 1 ex 12.8 (WMAS). *Ny art för landet* (Fig. 10). Arten förekommer närmast i Danmark, Tyskland och Polen. En närmare presentation av arten

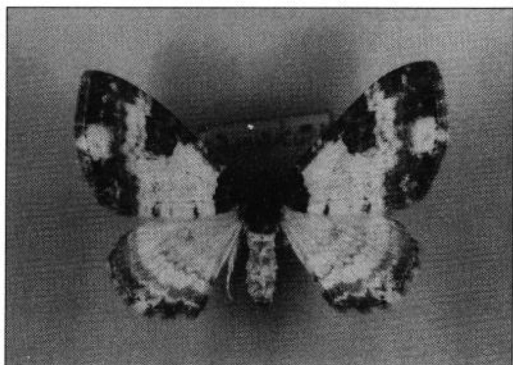

Fig. 10. Klematisfältmätare, ***Melanthia procellata****, ny art för Sverige. Ett exemplar anträffades i Skåne, Falsterbo 12.8 (coll. M. Wedelin). Det avbildade exemplaret är från Danmark 1978. Foto: G. Palmqvist.*

The beautiful Pretty Chalk Carpet ***Melanthia procellata*** *was found for the first time in Sweden this year.*

är planerad (M. Wedelin in prep). Som svenskt namn föreslår Magnus Wedelin *klematisfältmätare*.

Eupithecia millefoliata, backmalmätare. Sk, Löderup, Strandbadsåsen 1 ex 31.7 och 1 ex 2.8 (RYRS), Go, Sundre, Hallbjäns 1 ex 19.8 (KJCS, RYRS). Dessutom hittades 6 larver 5.10 i Sk, Löderup, Järahusen (KJCS, KJKS, RYRS).

Chloroclystis v-ata, krönt malmätare. Bo, Uddevalla 1 ex 27.8 (Hans Petersson enl RYRS). Expanderande art, fyndet utgör det nordligast kända i landet. På Öland fortsätter spridningen med flera fynd (flera rapportörer), nordligast Hälluddsviken 1 ex 12.8 (BÅBS).

Chesias legatella, större harrismätare. Arten var även i år allmän på flera platser på Sudret Go, Sundre och är uppenbarligen bofast (jfr Palmqvist 1996). Ett fynd från Öl, Bostorp 17.10 (JMLS) och Vg, Fåglum 30.9 (KAJS) är troliga migranter.

Aplocera praeformata, stor taggmätare. Sedan arten togs ny för landet i Up, Hallstavik, Häverö 1977 (Torstenius 1978) har den spritt sig långsamt i nordöstra Uppland. Fynden i Östhammar, Söderkulla 1 ex 28.7.1995 (HYDS), Gräsö, Norrboda 2 ex 29.7 (BJOS, WCMS), 1 ex 6.8 (BJOS) och 2 ex 17.8 (BEFS, HEYS) och ön Rävsten, S Gräsö 1 ex 19-25.8 (FYKS) utgör artens kända nordgräns. Spridningen inåt land antas ligga inom en linje Hallstavik, Erken och Rådmansö (där arten tas varje år; KJKS, RYRS). Fyndet från Sö, Torö, Herrhamra 1980 (Palmqvist 1981) får anses vara tillfälligt då arten aldrig blivit återfunnen där. Att *praeformata* kan dyka upp långt utanför sitt kända utbredningsområde visar de överraskande fynden av arten i Gä, Grinduga 1 ex 10-20.8 (KJCS, SJNS) och Hr, Sveg, Duvberget 1 ex 9.7-1.9 (KJCS, KJKS, RYRS).

Ennomos autumnaria, höstflikmätare. Me, Sundsvall, Grässjön 2-8.9 (EFAS). Det nordligaste fyndet i landet.

Ourapteryx sambucaria, svansmätare. Artens expansion fortsätter med ökat antal fynd och nya lokaler i sitt nordligare utbredningsområde. Funnen i Nä, Göksholm 1.8 (SEHS) och i Uppland kan nämnas fynd i Uppsala (AMKS, ÅKMS, KJCS) och Rådmansö (KJCS, RYRS).

Agropis aurantiaria, guldgul frostmätare. Me, Timrå, Myckeläng 1 ex 12-22.9 (EFAS). Nordligaste fyndet i landet.

Peribatodes rhomboidaria, frukträdslavmätare. Även denna expansionsart funnen i nya områden: Go, Sundre, Holmhällar 1 ex 27.8-10.9 (KJCS, KJKS, RYRS) och Ög, Djursö 1 ex 15.8 (FAZS).

Peribatodes secundaria, granlavmätare. Hr, Sveg, Duvberget 1 ex 9.7-1.9 (KJCS, KJKS, RYRS). Expansionsart som ytterligare flyttat fram sin nordgräns.

Alcis jubata, skägglavmätare. Nb, Sjulsmark, 1 ex 21-27.7 (EFAS). Nordligaste fyndet i landet.

Malacosoma neustria, ringspinnare. Troliga migrerande exemplar noterades, Öl, Lenstad 13.8, under natten kom mindre svärmar med dvärgexemplar (BZZS, LTSS). Sådana svärmar observerades också vid samma tid i Sm, Västerviksstrakten (EFAS) och i Ög, S:t Annas skärgård (FAZS). I Södermanland förekommer *neustria* lokalt sparsamt eller som tillfällig migrant med följande fynd: Trosa 3 ex 25.7, 1.8 resp 16.8 (LJRS), Askö 1 ex 26.7 och 8 ex 11.8 (LJRS), Tureholm 2 ex 1.8 (HGNS), Tyresta by, Bylsjön 1 ex 1.8 (PGAS, LLVS) och Gålö, Stegsholm 1 ex 27.7-4.8 (PGAS).I Sk, Falsterbo 1 ex 23.7 (OAOS, WMAS), Arlöv 1 ex 28.7 (WMAS) samt Löderup, Järahusen3 ex 3-27.8 (KJCS, RYRS). I Ha, Eldsberga 1 ex 25.7 (LNYS). På västkusten och södra Skåne möjligen endast uppträdande som migrant.

Malacosoma castrensis, ängsringspinnare. Ett tillfälligt inlandsfynd utanför känt förekomst-

område: Sö, Floda, Sörtorp 14.7 1985 (KJKS) (jfr Palmqvist 1996).

Aglia tau, nagelspinnare. Ög, Farsbo 3 ex 31.5 och 3 ex 10.6 (FAZS) och Sö, Flen ca 15 ex observerade 1-11.6 (RPLS) (jfr Ryrholm 1995).

Gastropacha quercifolia, rostfärgad bladspinnare. Go, Sundre, Hallbjäns 2 ex 9-18.8 och 2 ex 25.8 och Sundre Holmhällar 1 ex 19.8 (KJCS, RYRS). Artens utbredning på Gotland dåligt känd.

Agrius convolvuli, åkervindesvärmare, rapporterad sammanlagt i 7 ex: Sk, Löderup 1 ex 29.8-15.9 (KJCS, KJKS, RYRS), Borrby strand 1 ex 6-8.9 (ÖRDS), Öl, Haga Park 1 ex 26.8 (SLES), Gårdby 1 ex 28.8 (LTSS), Bejershamn 1 ex 2.9 (BZZS), Torngård 2 ex början av sept (Mats Waern enl BZZS). I förra årsrapporten (Palmqvist 1996) glömdes fynduppgiften för Ån i listan över nya landskapsfynd. Emellertid finns tidigare i Nordström et al (1961) en utbredningsprick för Ån utan att denna omnämns i texten.

Macroglossum stellatarum, stor dagsvärmare. Ett ex håvad på tjärblomster kl. 21.30, den varma kvällen 11.6 i Sm, Vitesten (PGAS, WMAS) och Öl, N. Möckleby, Dörby 1 ex 14.7 observerad ett par gånger på petunior (KAHS). Under hösten föreligger följande fynd: Sk, Malmö, Almvik 1 ex 6.10 sittande på en husvägg under natten (JRES) och Gä, Gävle, Furuvik 1 ex observerat 16.9 (HALS).

Hyles euphorbiae, vitsprötad skymningssvärmare, funnen på Go, Sundre, Hallbjäns 1 ex 25.8 (KJCS, RYRS). Senast funnen i Sverige 1979, även då på Gotland (Palmqvist 1980).

Harpyia milhauseri, trollspinnare, har haft ett mycket gott flygår. Det är därför inte överraskande att arten anträffats på nya lokaler i sitt nordligare utbredningsområde: Ög, Hammaren c:a 20 ex 11.6, Torönsborg 3 ex 16.6 och Sörängen, Stavsäter 1 ex 26.6 (FAZS).

Ptilophora plumigera fjäderbärare. En massförekomst av larver på lönnar i Sm, Strömsrums området observerades 15.6 (PGAS, WMAS; Fig. 11). Den nordligaste kända populationen torde vara Up, Hållnäs, Killskär där 50-talet larver hittades 29.6 (HYDS). Arten verkar ha haft flera mycket goda år, troligen gynnad av de senaste årens varma somrar.

Thaumetopoea pinivora, tallprocessionsspinnare. Ett migrerande exemplar: Sm, Västervik, Skanvik 26-27.8 (EFAS). I detta sammanhang finns anledning att utanför artens förekomst-

*Fig. 11. Larver av fjäderbärare, **Ptilophora plumigera**. En massförekomst av larverna sågs i Småland, Strömsrums-området. Foto: G. Palmqvist.*

*A mass-occurrence of larvae of the Plumed prominen **Ptilophora plumigera** was seen in in Sweden in the province of Småland.*

områden på norra Öland och södra Gotland, bland migrerande exemplar, uppmärksamma den närstående *Thaumetopoea processionea*, ekprocessionspinnare, en mellaneuropeisk art som anträffats i Danmark i 20-tal ex under tiden 16.8-5.9, Falster, Lolland samt östra Jylland (1 ex) (Bjarne Skule muntl. medd. 1997). Arten är känd för sina massuppträdanden men har bekämpats så hårt att den är rödlistad i Mellaneuropa (de Freina & Witt 1987). Arterna skiljs lätt åt genom skillnader i pannan: *pinivora* har en naken tandad tuppkamliknande längslist medan hos *processionea* saknas den tandade listen och pannan är täthårig och jämnt upphöjd. Ekprocessionsspinnaren behandlas faktiskt av Nordström et al (1935-41) då den av Zetterstedt uppgavs från Sverige i mitten av 1800-talet. Då något beläggexemplar aldrig återfunnits har arten utgått från svenska artförteckningar. För ytterligare information om *processionea* hänvisas till de Freina & Witt (1987).

Lymantria dispar, lövskogsnunna. Migrerande exemplar (alla utom två ex hanar) funna i: Sk, Ö Hoby 2 ex 28.7-1.8 (KJCS, RYRS), Sm, Kalmar 2 ex 19.8 resp 28.8 (LTSS), Sm, Nybro 1 ex 25.8 (KSMS), Öl, Ottenby 1 ex 10.8 (JHES), Öl, Lenstad 1 ex 14.8 (BZZS), Öl, N:a Möckleby, Dörby flera ex 13-15.8 (KAHS), Öl, Bejershamn 2 ex 13.8 resp 22.8 (BZZS) och 1 ex 29.8 (JHES), Öl, Gårdby 2 honor 17.8 (JHES, OLBS), 2 ex 23.8 resp1 ex 25.8 (KSMS), Öl, Karum 6 ex 13-30.8 (FOUS) och Go, Sundre, Hallbjäns 2 ex 9-18.8

(KJCS, RYRS) (jfr Ryrholm 1995, Palmqvist 1996).

Miltochrista miniata, rosenvinge. Up, Rådmansö, Strömsborg 1 ex 14.8-5.9 (KJCS, RYRS). Det nordligaste fyndet i landet.

Pelosia muscerda, punkterad lavspinnare. Återfynd av arten på Öl, Ottenby lund 1 ex 9.8 (LTSS, OLBS), 1 ex 9-10.8 (BÅBS) och 3 ex 17.8 (FOUS) indikerar att arten kan ha fått fotfäste på denna lokal då den där anträffats regelbundet sedan 1986 (LTSS). (jfr Palmqvist 1996). Övriga fynd utom Skåne uppfattas som migrerande: Öl, Runsbäck 1 ex 13.8 (LTSS), Go, Sundre 2 ex 8.8 (EQTS), Sm, Ryningsnäs 1 ex 4-15.8 (FOUS), Ög, Djursö 1 ex 15.8 (FAZS), Up, Rådmansö, Strömsborg 2 ex 13.8 (KJCS, RYRS), Up, Rådmansö, Bergholmen 1 ex 13.8-5.9 (KJCS, RYRS) och Up, Sollentuna, Södersätra 1 ex 2.9 (BJOS).

Eilema griseola, askgrå lavspinnare. Öl, Bejershamn 1 ex 27.7 (BZZS) och Arontorp 1 ex 1.8 (BZZS) samt Go, Sundre, Holmhällar 2 ex 12-14.8 (KJCS, RYRS). Förmodligen migrerande exemplar.

Eilema palliatella (Scopoli, 1763), sandlavspinnare. Sk, Löderup, Järahusen 1 ex 3-27.8 (KJCS, RYRS). *Ny art för landet* (Fig. 12). Närmast känd från Litauen, Polen och Tyskland. Arten kommer närmare att presenteras i en separat artikel (C. Källander & N. Ryrholm in prep).

Lithosia quadra, stor lavspinnare, funnen i mer än 100 exemplar från slutet av juli till början av september. Fynden fördelar sig landskapsvis enligt följande: Sk, Löderup 2 ex 3-27.8 (KJCS, RYRS) och Backåkra 1 ex 4.9 (LNHS), Sm, Ryningsnäs 3 ex 4-15.8 (FOUS) och Västervik 3 ex 8-14.8 (EFAS), Öl, Ottenby lund 2 ex 9.8 (BÅBS, LTSS, OLBS), 3 ex 10.8 (JHES), 4 ex 17.8 (FOUS, KAHS), Runsbäck 3 ex 25.7, 7.8 resp 11.8 (LTSS), N:a Möckleby, Dörby 1 ex 27.7 och 2 ex 7-12.8 (KAHS), Bejershamn 2 ex 7.8 resp 9.8 (BZZS), Aronstorp 2 ex 11.8 resp 13.8 (BZZS), Bröttorp 1 ex 10.8 och 3 ex 12.8 (KDVS), Karum 4 ex 13-17.8 (FOUS), Högby 2 ex 9.8 (LTSS, RYRS), Böda, Hagudden 10-tals hanar och 5 honor 13.8 (BÅBS), Byrums Sandvik 4 ex 13.8 (OLBS), Go, Sundre 1 ex 8.8 (EQTS) och Sundre, flera lokaler 28 ex 16-26.8 (KJCS, RYRS), Ög, Norrskog 1 ex 14.8 (FAZS), Djursö 4 ex 15.8 (FAZS) och Torönsborg 2 ex 17.8 (FAZS), Sö, Askö 1 ex 11.8 (LJRS), Trosa 1 ex 13.8 (KNLS) och St Vika 1 ex 17.8 (PGAS), Up,

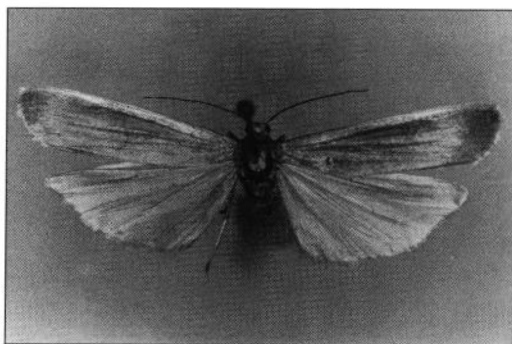

Fig. 12. Sandlavspinnare, ***Eilema palliatella.*** *Skåne, Löderup 3-27.8 (coll. C. Källander & N. Ryrholm). Ny art för landet. Foto: N. Ryrholm.*

Eilema palliatella*, new to the Swedish fauna*

Värmdö 1 ex 5.8 (IMBS) och Rådmansö 5 ex 13.8-5.9 (KJCS, RYRS).

Hyphoraia aulica, gulfläckig igelkottspinnare. Öl, Frösslunda 1 ex på stenmur i juni (Håkan Lundqvist enl LTSS). Sällan anträffad som imago.

Acerbia alpina, nordisk igelkottspinnare. Fynd av ca 20 kokonger under de sista dagarna i juni på To, Nissuntjårro c:a 1200 m ö h (BZZS, GUSS, KDVS, SRAS). En hona av *alpina* lockade sedan i Jukkasjärvi ett antal hanar av *Pararctia lapponica*, lapsk igelkottspinnare och *Grammia qvenseli*, alpigelkottspinnare (SRAS).

Callimorpha dominula, glansspinnare. Sk, Satserup, fynd av larv 14.5, ny lokal (WMAS), Sk, Yngsjö 4 ex 20.7 (SVNS), Vomb 1 ex 20.7 (SOIS) och Ekeröd 1 ex 27.7 (SOIS) samt Bl, Sölvesborg 2 ex 23.7 resp 30.7 (PEBS), troligen migrerande exemplar.

Catocala nupta, vinkelbandat ordensfly. Åter funnen på Öland och Gotland som sannolik migrant: Öl, Bejershamn 1 ex 23.8 (BZZS), Haga Park 1 ex 28.8 (SLES), Lenstad 1 ex 31.8 (FOUS), Gårdby 1 ex 24.8 (JHES) och 1 ex 10.9 (KDVS), N:a Möcleby, Dörby 2 ex 1-13.9 (KAHS) och 1 ex 13.10 (KAHS, LTSS), Go, Sundre, Hallbjäns 2 ex 27.8-1.9 (KJCS, KJKS, RYRS).

Catocala sponsa, vågbandat ordensfly. Sm, Västervikstrakten lokalt allmän (EFAS), Up, Uppsala 5 ex 19-22.8 (ÅKMS), Ledinge 2 ex 14-28.8 (AMKS, ÅKMS), Enköping, Gröngarn och Haga 4 ex 20-21.8 (GULS, HYDS) (jfr Palmqvist 1996).

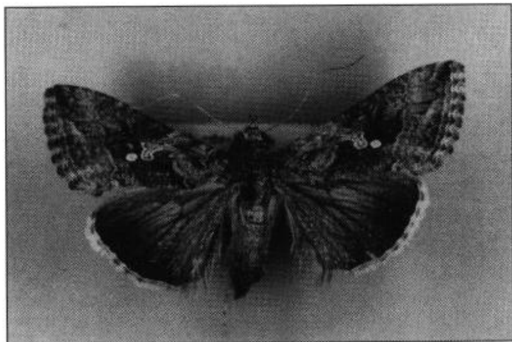

*Fig. 13. Nifly, **Trichoplusia ni**, ny art för landet. Ett exemplar av denna kända migrant blev funnet på Öland, Arontorp 27.7 (coll. P. E. Betzholtz). Den avbildade fjärilen är från Rhodos 1981. Foto: G. Palmqvist.*

*The well-known migrant the Ni moth **Trichoplusia ni** was recorded in Sweden for the first time.*

Grammodes stolida, björnbärsfly. Sm, Åseda 1 ex 24.8, funnen sittande under e m på en kundvagn i ett köpcentrum, vilket möjligen kan indikera att exemplaret blivit införd (DGLS). Men och andra sidan rådde lämpliga väderbetingelser för migration vid denna tid så en inflygning kan ej uteslutas. Tidigare endast känd i ett exemplar från Öland 1980 (Träff 1981).

Neustrotia candidula, svartfläckat glansfly. Öl, Horns udde 1 ex 21.8 (BÅBS), förmodad migrant.

Meganola albula, vitt trågspinnarfly. Följande fynd från Öland, Petgärde träsk 1 ex 27.7 (BZZS) och 1 ex 5.8 (KAHS), tyder på att arten nu blivit bofast där (jfr Palmqvist). På Gotland tycks arten vara rätt allmän och spridd på Sudret, vilket fynden av mer än 40 ex där 9-26.8 visar (KJCS, RYRS).

Nycteola asiatica, bredvingad sälgfotsläpare. Öl, Bröttorp 1 ex 12.9 (KDVS) och Karum 1 ex 30.9-18.10 (FOUS). Dessutom Go, Hamra, Tuvlandet 1 ex 27.8-7.9 (KJCS, KJKS, RYRS). Migrerande art.

Trichoplusia ni (Hübner, 1803). Öl, Arontorp 1 ex 27.7 (BZZS). *Ny art för landet* (Fig. 13). Kosmopolitisk art känd som tillfällig migrant i Nordeuropa (Skou 1991). Arten kommer närmare att beskrivas i en separat artikel (Betzholtz in prep). Som svenskt namn föreslår Per-Eric Betzholtz helt enkelt *nifly*.

Autographa gamma, gammafly, var i samband med invasionen i maj och juni tillsammans med de migrerande arterna *Plutella xylostella*, kålmal och *Vanessa cardui*, tistelfjäril de helt dominerande arterna i stora delar av landet. Gammaflyet spred sig snabbt norröver och var i t.ex. Härjedalens fjällvärld den dominerande nattflyarten i mitten av juni (RYRS). Fynd av larver i Ån, Långsele 6-8.8 på hagfibbla (*Hieracium*) och Hr, Funäsdalen 850 m.ö.h., 24.8 på maskros (*Taraxacum*) visar att även så pass långt norrut och i extrema miljöer kan *gamma* påbörja sin utveckling (HYDS). Gammaflyn uppträdde sedan rikligt i augusti med ytterligare inflygningar bl.a. stora mängder små s.k. *gammina*-typer.

Autographa mandarina, silverlinjerat metallfly. Ha, Eldsberga 1 ex 16.8 (LNYS), Öl, Möckelmossen 1 ex 16.8 (LTSS, OLBS), Öl, Tornrör 1 ex 16.8 (JHES), Öl, N:a Möckleby, Dörby 1 ex 17.8 (KAHS), Öl, Bejershamn 1 ex 18.8 (BZZS) och Go, Sundre, Holmhällar 1 ex 9-11.8 (KJCS, RYRS). Fynddatumen tyder på en ganska samlad migration.

Moma alpium, åsfly. Ett stort antal av denna i Södermanland mycket sällsynta art har noterats på Askö, med maxflygning, ca 40 ex 26.7 och 15 ex 11.8 (LJRS). Torde i nuläget utgöra den nordligaste populationen i landet (jfr Nordström et al. 1969).

Acronicta tridens, treuddtecknat aftonfly, har tydligen haft ett bra flygår: Öl, Petgärde träsk 1 ex 24.7 (JHES), 16 ex 27.7 (BZZS), 4 ex 1.8 (KDVS) och 8 ex 5.8 (KAHS), Öl, Högby, Lindnabben 1 ex 9.8 (LTSS, RYRS), Ög, Norrkrog 1 ex 14.8 (FAZS) och fynd av 6 larver på Frillingsmossen, Månbacken 8-15.9 (LJRS), ny lokal i östra Södermanland.

Cryphia algae (Fabricius, 1775). Ett ex infångades på ett lysrör i Sk, Falsterbo 27.8 (WMAS). *Ny art för landet* (Fig. 14). Förekommer närmast i Mellaneuropa men är också tillfälligt funnen i Danmark och Finland (Palmqvist 1989, Skou 1991). En utförligare presentation av arten planeras (M. Wedelin in prep.). Magnus Wedelin har föreslagit *grönt lavfly* som svenskt namn.

Amphipyra perflua, poppelbuskfly. Sö, Tyresö, Hammarberget 1 ex, mitten av augusti (LLVS), för första gången noterad på Södertörn, Up, Häverö, många ex 17-21.8 (TSSS) och Vr, Arvika, Sulvik 1 ex 17.8 (ERGS). Dessa exemplar sannolikt migrerande.

Photedes brevilinea, rotstreckat stråfly. Sk, Fal-

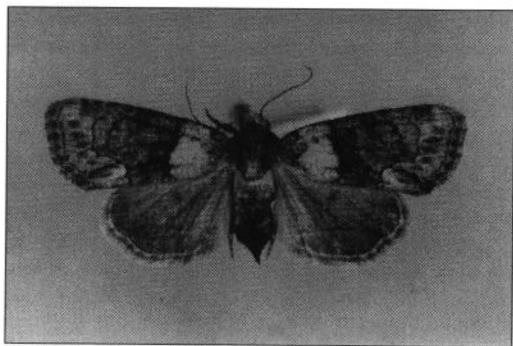

Fig. 14. Grönt lavfly, ***Cryphia algae****. Ett exemplar av denna för Sverige nya art togs i Skåne, Falsterbo 27.8 (coll. M. Wedelin). Den avbildade fjärilen är från Grekland 1982. Foto: G. Palmqvist.*

Cryphia algae*, new to the Swedish fauna.*

sterbo, Flommen 1 ex 14.8 (OAOS), 1 ex 15.8 (WMAS) och 2 ex 24.8 (KURS). Arten togs ny för landet förra året (Palmqvist 1996). Biotopen är en inte allt för fuktig kustnära lokal med gles och lågvuxen vass. Platsen har besökts sedan mitten av 1980-talet i förhoppning att just finna *brevilinea* (WMAS). Fynden tyder på att arten nu etablerat sig i sydvästra Skåne.

Hydraecia ultima, förväxlat stamfly. Inrapporterad i 18 exemplar som tyder på en samlad migrationsrörelse från O-SO under augusti. Landskapsvis fördelar sig fynden: Öl, Solberga 2 ex 14 resp 18.8 (BZZS), N:a Möckleby, Dörby 6 ex 3-15.8 (KAHS), Runsbäck 1 ex 13.8, 1 ex 15.8, 1 ex 16.8 och 1 ex 23.8 (LTSS), Tornrör 1 ex 16.8 (JHES), Gårdby 1 ex 17.8 (JHES), Go, Hamra, Tuvlandet 1 ex 27.8-7.9 (KJCS, KJKS, RYRS), Sundre, Hallbjäns 1 ex 8-18.8 (KJCS, RYRS), Ög, Torönsborg 1 ex 17.8 (FAZS) och Sö, Tyresta by, Haninge 1 ex 29.8 (LLVS).

Sedina buettneri, brunstarrfly. Go, Sundre, Hallbjäns 1 ex 30.9-6.10 (KJCS, KJKS, RYRS). Andra fyndet på Gotland. Möjligen kan detta fynd indikera att arten numera är etablerad på ön (jfr Palmqvist 1996).

Spodoptera exigua, smalvingat lövfly, har haft den största inflygningen sedan 1964, med mer än 50 fynd i sydöstra Sverige. Inflygningen sammanfaller med lämpliga O-SO vindar i slutet av augusti och början av september. Landskapsvis fördelar sig fynden enligt nedan: Sk, Ystad 1 ex 2.9 (BZZS), Backåkra, Hagestads strand 2 ex 23.8 (PEBS, TKRS), Löderup, Järahusen 1 ex 29.8-4.10 (KJCS, KJKS, RYRS), Löderup, Strandbadsåsen 1 ex 29.8-15.9 (KJCS, RYRS), Bl, Hällevik 1 ex 28.8 (BEFS) och Sölvesborg 1 ex 29.8 (PEBS), Öl, Gårdby 1 ex 23.8 (KSMS) och 1 ex 28.8 (KDVS), Borgholm 1 ex 29.8 (JSNS) och Arontorp 1 ex 30.8 (BZZS), Go, Sundre, Hallbjäns 5 ex 25.8 (KJCS, RYRS), 28 ex 27.8-1.9 (KJCS, KJKS, RYRS) och Hamra, Tuvlandet 7 ex 27.8-7.9 (KJCS, KJKS, RYRS), Sm, Västervik, Skanvik 1 ex 30.8 (EFAS) och Up, Furusund 1 ex 31.8 (EQTS). Jan Olof Björklund meddelar att han från en importerad paprika kläckt en *exigua* i januari, vilket visar att denna art också kan bli införd.

Cucullia fraudatrix, gråbokapuschongfly. Öl, Gårdby 1 ex 17.8 (OLBS). Förmodligen ett migrerande exemplar.

Cucullia argentea, silverfläckat kapuschongfly. Av Nordström et al. (1969) rapporterad från Vg. Denna uppgift härstammar från ett larvfynd, insamlad av en privatperson och angivet Bo, Hälsö (felaktig landskapsangivelse). Denna larv överlämnades till entomologen Anders Lewin och kläcktes sedemera. Då värdväxten är fältmalört (*Artemisia campestris*), vilken saknas i Göteborgs skärgård (Claes Eliasson muntl. medd. 1996) betvivlas uppgiften och detta fynd från Vg strykes (C. Eliasson in prep.)

Cucullia artemisiae, malörtskapuschongfly. Fynduppgiften från Vg (Nordström et al 1969) är med största sannolikhet felaktig. Fynddatumet 5.6.1950 är onormalt tidigt samtidigt som det i samlingen från uppgiftslämnaren (S. Langert) sitter en lång rad exemplar härstammande från Västtyskland kläckta samma år (C. Eliasson in prep). I år funnen på Öl, Bejershamn 1 ex 26.7 (BZZS) och i Sk, mellan Ystad och Svarte hittades 2 larver 3.9 (BZZS).

Cucullia praecana, nordiskt kapuschongfly, fynd av två larver: Sk, Trelleborg 1.9 och Svarte 2.9 (BZZS) och Arlöv 1 ex 14.7 (WMAS). Har anträffats ytterst fåtaligt under senare tid. Det vore önskvärt att få in rapporter om arten för statusbedömning.

Sympistis zetterstedti, Zetterstedts hedfly, är numera synonymiserad med *nigrita* (Boisduval, 1840), enligt Ronkay & Ronkay (1995).

Brachionycha sphinx, hösttaggfly. Enligt

Catalogus (1994) saknas arten i Vg. Emellertid finns i Nordström et al (1969) en prick för Vg som enligt Claes Eliasson (muntl. medd. 1996) härstammar från Vg, Grimmared. I Norströms efterlämnade anteckningar nämns Vg, Horred (rapporterat av H. Wejdegård).

Lithophane semibrunnea (Haworth, 1809). Sk, Löderup, Järahusen 1 ex 5-21.10 (KJCS, RYRS). *Ny art för landet* (Fig. 15). Närmast känd från Danmark där den regelbundet anträffats de senaste åren. Arten och dess expansion i Nordeuropa kommer närmare att presenteras i en separat artikel (C. Källander & N. Ryrholm in prep). Som svenskt namn föreslår Clas Källander och Nils Ryrholm *askträfly*.

Lithophane consocia, alträfly. Efter förra årets dokumenterade migration (Palmqvist 1996) i Sydsverige borde arten ha kunnat övervintra på nya lokaler vilket fyndet från Öl, Bröttorp 21.4 (KDVS), Runsbäck 2 ex 21 resp 22.4 och Lenstad 1 ex 23.4 (LTSS) också tyder på.

Hadena bicruris, allmänt nejlikfly. I samband med revisionen av släktet *Hadena* (Hacker 1996) har *H. capsincola* (D & S, 1775), som tidigare synonymiserats med *H. bicruris* (Hufnagel, 1766), visat sig vara ett eget taxa (Fig. 16-17). *Hadena bicruris* är en större art (vb. 33- 37 mm) med mer brun (ljustbrun- mörkt brun) grundfärg än *capsincola* som också är mindre (vb. 26-34 mm) med grundfärg något mer åt svartbrunt (Hacker 1996). I teckningsmönstret är *bicruris* mer distinkt tecknad än *capsincola* som ger ett diffusare och något mattare intryck. Enligt Hacker har *bicruris* en västlig utbredning i Europa och *capsincola* en östligare. Helt klart är att i Sverige förekommer båda arterna sympatriskt, åtminstone i mellersta och sydöstra Sverige enligt de preliminära uppgifter som föreligger. I hangenitalierna är skillnaderna små och endast synliga i den vända vesicans kitinlist och cornuti (Hacker 1996). Däremot syns tydliga skillnader i hongenitalierna (Fig. 18-19). Hos *bicruris* är 8:e sterniten lång och smal, hos *capsincola* kortare och bredare, hylsan i ovipositorn är likaledes lång och smal hos *bicruris* och kortare och bredare hos *capsincola*. Vid penslling av bakkroppsspetsen syns sternitens form bra liksom ofta den långa och utskjutna hylsan på *bicruris*. Som svenskt namn på *capsincola* föreslås *förväxlat nejlikfly*. Eventuella skillnader i ekologi, fenologi och larvutveckling är så vitt känt ej publicerat. Den landskapsvisa förteckningen är

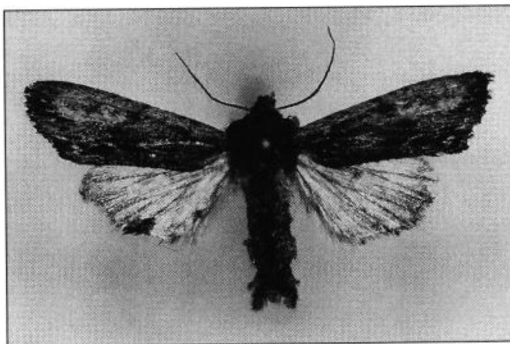

Fig. 15. Askträfly, ***Lithophane semibrunnea****, Skåne, Löderup 5- 21.10 (coll. C. Källander & N. Ryrholm). Ny art för landet. Foto: N. Ryrholm.*

The Tawny Pinion ***Lithophane semibrunnea*** *recorded from Sweden for the first time.*

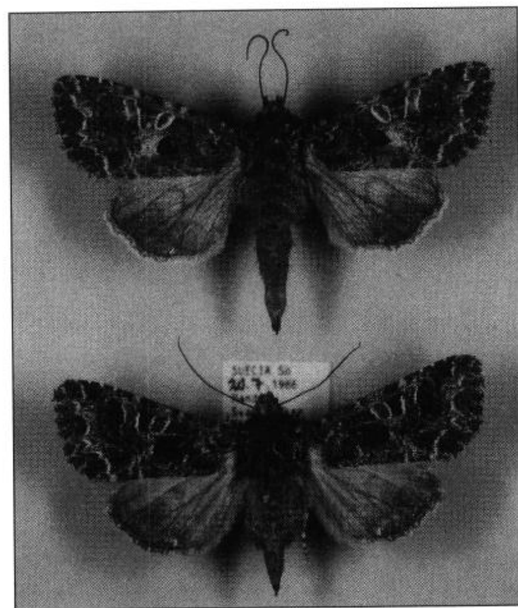

Fig. 16- 17. ***Hadena****, habitus honor, naturlig storlek. - 16 (ovan/upper)* ***Hadena bicruris****, Skåne, Mälarhusen 22.7 1976. - 17 (under/lower)* ***Hadena capsincola****, Södermanland, Haninge, Svartbäcken 20.7 1986. Foto: G. Palmqvist.*

Hadena*, female habitus, natural size.*

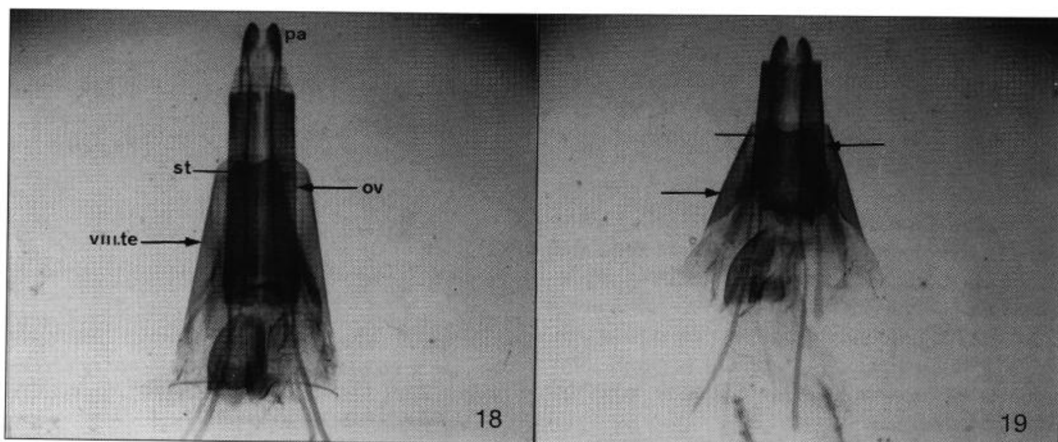

Fig. 18-19. ***Hadena****, hongenitalier. - 18.* ***Hadena bicruris****. - 19.* ***Hadena capsincola****. Abbreviations: st = sternit, ov = ovipositor, pa = analpapill, VIII.te= 8:e tergiten. Foto: H. Hellberg.*

Female genitalia of ***Hadena****.*

än så länge mycket osäker. Lämpligen stryks alla landskapsuppgifter för *bicruris* utom de som anmäls nu för att lättare kunna se eventuella skillnader vid rapporteringen av de båda arterna.

Eriopygodes imbecilla, tjockhornsfly. Up, Enköpingstrakten, åtskilliga larver och under flygtiden några imagines på bl.a. blommande blåeld (*Echium*) under tiden maj-början av juli (GULS, HYDS). Larverna anträffades på fem lokaler runt Enköping. Kännetecknande för dessa har varit att fyra ligger på lite torrare sand- eller grusmarker på eller i nära anslutning till Enköpingsåsen. Den femte lokalen är en vägkant i ett öppet jordbrukslandskap. Larverna föredrar stormåra (*Galium album*) men har även blivit funna på gulmåra (*Galium verum*) och några larver på vitmåra (*Galium boreale*). På biotoperna förekommer larverna främst där mårorna växer i grässvål, men även där de växer på mer bar mark men gräsvegetation finns i omedelbar närhet. Det finns skäl att anse arten som relativt allmän och spridd i de öppnare delarna av det mellansvenska jordbrukslandskapet (HYDS). Arten har hotkategoriserats som sällsynt (Ehnström et al 1993), men denna status kommer vid nästa rödlisterevision att ifrågasättas.

Mythimna albipuncta, vitpunkterat gräsfly. Funnen i sammanlagt 23 exemplar i Skåne: Falsterbo 2 ex 24.8 resp 27.8 (LNHS), Borrby strand 1 ex 22-23.8, 2 ex 1-5.9, 1 ex 6-8.9, 1 ex 9-10.9 och 1 ex 28-30.9 (ÖRDS), Löderup, Järahusen 1 ex 3-27.8, 1 ex 28.8 och 5 ex 29.8-4.10 (KJCS, KJKS, RYRS), Ö. Hoby 1 ex 2-28.8 och 7 ex 29.8-4.10 (KJCS, KJKS, RYRS). Det största antal fynd av *albipuncta* ett enskilt år i Sverige.

Noctua interjecta, rödbrunt bandfly. Ha, Eldsberga 1 ex 10.8 (LNYS) och Ha, Skummeslövs strand 1 ex 19-23.8 (ÅHRS). Artens expansion i landet fortsätter.

Peridroma saucia, vittofsjordfly. Har uppträtt invasionsartat i okt-nov med åtminstone 40 inrapporterade fynd från de sydligaste delarna av landet. Fynden fördelar sig landskapsvis enligt följande: Sk, Falsterbo 1 ex 14.10 (WMAS), 2 ex 15.10 (OAOS), 2 ex 18.10 (WMAS), 1 ex 19.10 (JRES), 1 ex 26.10 (LNHS), Skanör 1 ex 17.10 (WMAS), Klagshamn 1 ex 15.10 (FROS, JRES, WMAS), Backåkra, Hagestad 2 ex 12.10 (FROS, WMAS), 1 ex 15.10 (LNHS), Sandhammaren 2 ex 21.10 (ÖRDS), Borrby strand 1 ex 1-4.10, 1ex 5-6.10, 1 ex 10-12.10, 3 ex 19-20.10, 1 ex 21-22.10, 1 ex 23-25.10, 1 ex 28.10-1.11 och 1 ex 11-15.11 (ÖRDS), Ö. Hoby 1 ex 29.8-4.10, 2 ex 5.10-6.12 (KJCS, KJKS, RYRS), Löderup, Järahusen 1 ex 5-21.10 (KJCS, KJKS, RYRS), Löderup, Stranbadsåsen 3 ex 5.10-1.12 (KJCS, RYRS), Bl, Hällevik, Sillnäs 1 ex 19.10 (PEBS), Ha, Halmstad, Snöstorp 1 ex 11-14.10 (ÅRHS), Påarp 1 ex 14.10, 2 ex 15.10 och 1 ex 16.10 (LNYS), Öl,

Haga Park 1 ex 14.10 (BZZS), Gårdby 1 ex 4.11 (KDVS) samt Go, Sundre, Holmhällar 1 ex 23.10-22.11 (KJCS, KJKS, RYRS).

Xestia borealis, nordiskt jordfly. To, Karesuando, Halju. Arten flög i antal på flera platser strax under trädgränsen 19-23.7. Denna lokal ligger c:a 90 km öster om den kända lokalen i Jukkasjärvi. Lokalen utgörs av en väl dränerad urskog med inslag av myrar. I de angränsande tidigare avverkade skogarna kunde *borealis* inte alls anträffas (KJCS, RYRS). Detta styrker antagandet om en större utbredning i de, tyvärr av skogsbruket hotade, fjällnära natur- och urskogsområdena (jfr Palmqvist 1996).

Xestia distensa, östligt fjällfly. Me, Ånge, Gammelbodarna 6 ex 29.7-11.8 (EFAS), samt Vb, Kåge Söderboda 1 ex 4-10.8 (EFAS). Uppenbarligen har även detta fjällfly (åtminstone haft) en kontinuerlig utbredning i det nordsvenska taigaskogsområdet. *X. distensa* verkar dock i dagsläget endast förekommer i relativt orörda skogar och ställer möjligen högre biotopkrav än den närstående *X. laetabilis*. Den senare arten förekommer fortfarande på avsevärt fler lokaler av mer skiftande kvalitet (jfr Palmqvist 1984, Ryrholm 1994).

Heliothis armigera, brunaktigt knölfly. Sk, Borrby strand 1 ex 16-18 10 (ÖRDS) och Go, Sundre, Holmhällar 1 ex 27.8-10.9 (KJCS, KJKS, RYRS). Tidigare endast känd i 4 svenska exemplar (Palmqvist 1996).

Heliothis peltigera, gulaktigt knölfly. Funnen på försommaren: Ha, Voxtorp, Vindrarp 1 ex 8.6 (KURS) och Sk, Simrishamn 1 ex 26.6 (ÖRDS). Från sensommaren föreligger ytterligare fynd: Sk, Borrby strand 2 ex 1-5.9 (ÖRDS) och Ha, Halmstad, Snöstorp 1 ex 27.8 (ÅRHS). Senast funnen i landet 1992 (Palmqvist 1993).

Protoschinia scutosa, svartfläckigt knölfly. Sk, Arlöv 2 ex 14 resp 17.8 (WMAS), Sk, Hagestads strand 1 ex 23.8 (PEBS), Öl, Arontorp 1ex 14.8 (BZZS), Öl, Tornrör 1 ex 16.8 (JHES) och Öl, Gårdby 1 ex 17.8 (JHES).

Nya landskaps- och lappmarksfynd

19 a *Hepialus ganna* Nb (RM-S enl ELHS) - 163 *Dahlica fumosella* Gä (KJCS), Me (PEBS 95) - 166 *Siederia rupicolella* Jä (PEBS 95) - 169 *Bacotia claustrella* Sö (LJRS) - 1443 *Synanthedon myopaeformis* Vg strykes (to be deleted) - 1448 *S. vespiformis* Vg strykes (to be deleted) - 1721 *Carterocephalus palaemon* To (BEFS, HEYS, PEBS) - 1751 *Inachis io* GS (Sjöberg 1977, BSCS) - 1844 *Habrosyne pyritoides* Vs (FYKS) - 1869 *Cyclophora quercimontaria* Nä (JEOS 73) - 1872 *Timandra griseata* Sk (RM-S), Öl (HHLS, SEÅS), Sö (PGAS), Up (RM-S), Vs (RM-S), Vr (RM-S), Dr (RM-S), Gä KJCS), Hs (RM-S), Hr (KJCS, RYRS), Jä (JSNS), Ån (KJCS), Vb (HHLS, RYRS), Nb (RM-S) - 1872 a *T. comae* Sk (RM-S), Bl (RM-S), Ha (RYRS), Sm (RM-S), Öl (RM-S), Go (RM-S), Ög (KJCS), Vg (RYRS), Bo (RYRS), Sö (RM-S), Up (KJCS, RYRS), Gä (KJCS) -1883d *Idaea ochrata* Sk (KJCS, RYRS) - 1908 *Orthonama vittata* Ly (SNÖ/EFAS) - 1910 *Xanthorhoe biriviata* Ds (JEOS) - 1920 *Catarhoe rubidata* Ha (BÅBS) - 1935 *Anticlea badiata* Vr (BSÅS) - 1956 *Cidaria fulvata* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 1958 *Thera firmata* Hr strykes (to be deleted) - 1961 *T. obeliscata* To (SNÖ/EFAS) - 1966 *Electrophaes corylata* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 1978 b *Melanthia procellata* Sk (WMAS) - 1989 *Euphyia unangulata* Bo (RYRS 76), Hr (KCJS, KJKS, RYRS) - 2001 *Perizoma bifaciata* GS (JOJS), Vs (FYKS) - 2033 *Eupithecia absinthiata* Ås (ELHS 85) - 2044 *Eupithecia millefoliata* Go (KJCS, RYRS) - 2063 *Chloroclystis v-ata* Bo (Hans Petersson enl RYRS) - 2064 *Chloroclystis chloerata* Ög (FAZS) - 2068 *Chesias legatella* Vg (KAJS) - 2073 *Aplocera praeformata* Gä (KJCS, SJNS), Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2085 *Trichopteryx polycommata* Ög (FAZS) - 2115 *Ennomos autumnaria* Me (SNÖ/EFAS) - 2117 *E. alniaria* Ån (SNÖ/EFAS) - 2127 *Ourapteryx sambucaria* Nä (SEHS) - 2131 *Apocheima pilosaria* Vr (BSÅS, PENS) - 2136 *Biston strataria* Vr (PENS) - 2139 *Agriopis aurantiaria* Me (SNÖ/EFAS) - 2142 *Peribatodes rhomboidaria* Go (KJCS, KJKS, RYRS), Ög (FAZS) - 2143 *Peribatodes secundaria* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2147 *Alcis jubata* Nb (SNÖ/EFAS) - 2148 *Arichanna melanaria* Ån (SNÖ/EFAS) - 2154 *Ectropis* species Vr (PENS) - 2166 *Campaea margaritata* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2169 *Gnophos obfuscatus* Vb (SNÖ/EFAS)- 2185 *Euthrix potatoria* Vs (THJS 69) - 2186 *Cosmotriche lunigera* Me (ELHS 80) - 2194 *Agrius convolvuli* Ån (Nordström et al 1961, H. Söderberg 96 enl RYRS) - 2238 *Thaumetopoea pinivora* Sm (EFAS) - 2255 *Miltochrista miniata* Up (KJCS, RYRS) - 2258 *Cybosia mesomella* Nb (SNÖ/EFAS) - 2259 *Pelosia muscerda* Ög (FAZS) - 2264 *Eilema pygmaeola* Ög (FAZS) - 2266 a *E. paliatella* Sk (KJCS, RYRS) - 2280 *Diacrisia sannio* Ås (PGAS 62) - 2292 *Herminia tarsipennalis* Me (SNÖ/EFAS) - 2293 *H. lunalis* Ds (RM-S enl ELHS) - 2296 *Macrochila cribrumalis* Bo (Hans Petersson 76 enl RYRS), Vr (PENS) - 2324 *Grammodes stolida* Sm (DGLS) - 2327 *Laspeyria flexula* Ån (FPLS) - 2341 *Earias clorana* Ög (FAZS) - 2348 b *Trichoplusia ni* Öl (BZZS) - 2354 *Polychrysia moneta* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2356 *Plusia putnami* Nb (SNÖ/RYRS) - 2389 a *Cryphia algae* Sk (WMAS) - 2396 *Amphipyra berbera*

Gä (KJCS, SJNS) - 2397 *Amphipyra perflua* Vr (ERGS) - 2399 *Dypterygia scabriscula* Gä (KJCS) - 2406 *Ipimorpha subtusa* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2407 *Enargia paleacea* Ly (PGAS) - 2425 *Apamea maillardi* Me (SNÖ/EFAS) - 2432 *A. sordens* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2427 *A. remissa* Ly (SNÖ/EFAS) - 2439 *Mesoligia furuncula* Ög (FAZS) - 2440 *M. literosa* Ån (FPLS) - 2458 *Hydraecia ultima* Ög (FAZS), Sö (LLVS) - 2496 *Cucullia argentea* Vg strykes (to be deleted) - 2497 *C. artemisiae* Vg strykes (to be deleted) - 2517 *Brachionycha sphinx* Vg (Nordström et al 1969) - 2521 a *Lithophana semibrunnea* Sk (KJCS, RYRS) - 2528 *Xylena exoleta* Gä (KJCS) - 2547 *Conistra erythrocephala* Go (KJCS, KJKS, RYRS) - 2548 *Agrochola circellaris* Ås (SNÖ/EFAS) - 2549 *A. lota* Ån (SNÖ/EFAS) - 2556 *Xanthia aurago* Vr (PENS) - 2576 *Polia hepatica* Hr (KJCS, KJKS, RYRS) - 2583 *Melanchra persicariae* Ög (FAZS) - 2599 *Hadena bicruris* Sk (flera rapportörer), Öl (HYDS, KJKS, RYRS), Go (EQTS), Up (BJOS), Dr (EQTS, HYDS), Hr (KJCS, RYRS) - 2599 a *H. capsincola* Öl (KJCS), Go (BJOS, EQTS), Sö (PGAS), Up (BJOS, HYDS, KJCS, RYRS), Dr (BJOS, RYRS), Gä (KJCS), Ån (RYRS) - 2621 *Mythimna straminea* Vr (PENS) - 2639 *Agrotis vestigialis* Ås (SNÖ/EFAS), Lu (SNÖ/EFAS) - 2645 *Actinotia polyodon* Me (SNÖ/EFAS) - 2650 *Actebia fennica* Ån (RM-S enl ELHS) - 2656 *Noctua pronuba* Ly (SNÖ/EFAS) - 2662 *N. interjecta* Ha (LNYS, ÅHRS) - 2682 *Xestia laetabilis* Me (SNÖ/EFAS), Vb (SNÖ/EFAS), Ås (SNÖ/EFAS) - 2683 *X. distensa* Me (SNÖ/EFAS), Vb (SNÖ/EFAS) - 2688 *X. alpicola* GS (JOJS) - 2692 *X. c- nigrum* Ån (SNÖ/EFAS) - 2698 *X. castanea* Vr (PENS) - 2700 *X. sextrigata* Ån (SNÖ/EFAS) - 2708 *Pyrrhia umbra* Vr (PENS) - 2712 *Heliothis peltigera* Ha (KURS, ÅHRS)

Rapportörer

AMKS= Lars Ahlmark, BAÖS= Anders Brattström, BEFS= Christer Bergendorff, BJOS= Jan Olov Björklund, BPOS= Per Olof Bengtsson, BSCS= Hans Bartsch, BZZS= Per Erik Betzholz, BSÅS= Sven-Åke Berglind, BÅBS= Bengt Åke Bengtsson, DGLS= Hans Degler, DOSS= Per Douwes, EFAS= Stefan Ekroth, EGQS= Göran Engqvist, EKIS= Bruno Enekvist, ELHS= Claes Eliasson, ERGS= Göthe Eriksson, EQTS= Håkan Elmquist, FAZS= Marcus Franzén, FOUS= Marcus Forslund, FPLS= Per Frederiksen, FYKS= Ingemar Fryklund, GULS= Jörgen Gulve, GUSS= Bertil Gunnarsson, GYSS= Svante Gynnemo, GÖÖS= Östen Grönning, HALS= Jan Hallén, HEYS= Benny Henriksson, HGNS= Göran Hagerum, HHLS= Hans Hellberg, HTIS= Bertil Hallmer, HYDS= Nils Hydén, IMBS= Lars Imby, IVAS= Rolf Ivarsson, JBAS= Anders Jacobsson, JEOS= Ola Jennersten, JGAS= Gunnar Johansson, JHES= Henrik Jeansson, JMKS= Mikael Johannesson, JMLS= Mikael Jeansson, JOJS= Jan Jonasson, JRES= Tore Johansson, JSNS= Sven Johansson, KAHS= Hans Karlsson, KAJS= Jack Karlström, KDVS= Dave Karlsson, KNLS= Leif Karlsson, KJCS= Clas Källander, KJKS= Karl Källander, KPOS= Per-Olof Kall, KSMS= Peter Koch- Schmidt, KURS= Lars Kullmar, LJRS= Jesper Lind, LLVS= Lars Olof Lidén, LNHS= Henrik Lind, LNYS= Ronny Lindman, LTSS= Mats Lindeborg, OAOS= Anders Ohlsson, OLBS= Bo Olsson, PEBS= Bert Pettersson, PENS= Carl- Åke Pettersson, PGAS= Göran Palmqvist, RJES= Jens Rydell, RM-S= Naturhist. Riksmuseum, RPLS= Göran Ripler, RYRS= Nils Ryrholm, SEHS= Peter Streith, SEÅS= Åke Selling, SIRS= Ingvar Svensson (Staffanstorp), SJNS= Göran Sjöberg, SLES= Lennart Sanded, SNÖ= Svensk Nattfjärils Övervakning, SOIS= Roine Strandberg, SRAS= Ahti Saarinen, SVNS= Ingvar Svensson (Österslöv), THJS= Jan Thornell, THMS= Erik Tham, TKRS= Krister Tingstedt, TSSS= Stig Torstenius, WCMS= Bengt Wickholm, WEDS= Bengt Wendel, WMAS= Magnus Wedelin, ÅKMS= Magnus Åkerman, ÅRHS= Per- Magnus Åhrén, ÖRDS= Jan Olof Ördén

Tack

Ett varmt tack till alla rapportörer som gjort denna årssammanställning möjlig. För hjälp med fotografier tackas Hans Hellberg och Nils Ryrholm. Lauri Kaila Helsingfors universitet tackas för värdefull hjälp med *Timandra*-arterna. Ett särskilt tack riktas till Nils Ryrholm, Mats Lindeborg och Magnus Wedelin som gett värdefulla synpunkter på manuset. Nils Hydén tackas slutligen för hjälp med vissa litteraturuppgifter.

Litteratur

Berglind, S.-Å. 1990. Ängsfjärilar på väg att ersättas av granplantor. - Värmlandsnatur 1990 (4): 12-17

Cederholm, L. 1978. Namnkoder- ett förslag till enhetliga personangivelser inom biologin. - Ent. Tidskr 99: 135- 141.

Cederholm, L. 1991. Svenska Zoolog-listan. Stencil. Zoologiska Museet i Lund.

de Freina, J. J. & Witt, T. J. 1987. Die Bombyces und Sphinges der Westpalearktis. Bd. 1. München.

Ebert, G. (ed.). 1991. Die Schmetterlinge Baden-Würtembergs. Band 1. Tagfalter 1. Stuttgart (Eugen Ulmer Gmbh & Co.).

Eggertsson Karlström, C. 1997. Väder och vatten. En tidning från SMHI- Väderåret 1996. Norrköping.

Ehnström, B., Gärdenfors, U. & Lindelöw, Å. 1993. Rödlistade evertebrater i Sverige. Uppsala (Databanken för hotade arter).

Eliasson, C. 1991. Studier av boknätfjärilens, *Euphydryas maturna* (Lepidoptera, Nymphalidae), förekomst och biologi i Västmanland.- Ent. Tidskr. 112:113- 124.

Eliasson, C. U. 1997. Fjällrotfjärilen, *Hepialus ganna* (Lepidoptera: Hepialidae), förpassad ut ur Sverige genom ett tryckfel. - Ent. Tidskr. 118: i tryck.
Hacker, H. 1996. Revision der Gattung *Hadena*. Esperiana. Buchreihe zur Entomologie. Bd 5: 1-696. Schwanfeld.
Hallmer, B. 1996. Kartfjäril (*Araschnia levana* L.) väletablerad i Skåne. - Fazett vol. 9 (2): 27-29.
Henriksen, H. J. & Kreutzer, I. 1982. Skandinaviens dagsommerfugle i naturen. Odense (Skandinavisk bogforlag).
Kaila, L. & Albrecht, A. 1994. The classification of the *Timandra griseata* group (Lepidoptera: Geometridae, Sterrhinae). - Ent. Scand. 25:461-479.
Müller, B. 1996. Geometridae. - *In*: Ole Karsholt & Jozef Razowski (eds). The Lepidoptera of Europe, s. 218-249. Stenstrup (Apollo Books).
Nordström, F. & Wahlgren, E. & Tullgren, A. 1935- 41. Svenska fjärilar. Stockholm (Nordisk familjeboks förlags AB).
Nordström, F., Opheim, M. & Valle, K. J. 1955. De fennoskandiska dagfjärilarns utbredning. Lund (CWK Gleerup).
Nordström, F., Opheim, M. & Sotavalta, O. 1961. De fennoskandiska svärmarnas och spinnarnas utbredning. Lund (CWK Gleerup).
Nordström, F., Kaaber, S., Opheim, M. & Sotavalta, O. 1969. De fennoskandiska och danska nattflynas utbredning (Noctuidae). Lund (CWK Gleerup).
Ohlsson, A. & Ryrholm, N. 1997. Intressanta fynd av fjällfjärilar i Sverige 1996. - Ent. Tidskr. 118:43-48.
Palmqvist, G. 1980. Intressanta fynd av Macrolepidoptera i Sverige 1979. - Ent. Tidskr. 101: 135-137.
Palmqvist, G. 1981. Intressanta fynd av Macrolepidoptera i Sverige 1980. - Ent. Tidskr. 102: 99-104.
Palmqvist, G. 1984. Intressanta fynd av Macrolepidoptera i Sverige 1983. - Ent. Tidskr. 105: 81-88.
Palmqvist, G. 1989. *Cryphia ereptricula* (Lepidoptera, Noctuidae) tillfälligt funnen i Sverige. - Ent. Tidskr. 110: 117-119.
Palmqvist, G. 1993. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1992. - Ent. Tidskr. 114: 37-42.
Palmqvist, G. 1996. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1995. - Ent. Tidskr. 117: 35- 48
Ripler, G. 1994. Ärenprinsnätfjärilen. - Insectifera (Gästriklands Entomologiska Förening) 1994: 43-46.
Ronkay, G. & Ronkay, L. 1995. Cucullinae II. - Noctuidae Europaeae. Volume 7. Sorö.
Ryrholm, N. 1994. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1993. - Ent. Tidskr. 115: 37-44.
Ryrholm, N. 1995. Intressanta fynd av storfjärilar (Macrolepidoptera) i Sverige 1994. - Ent. Tidskr. 116:31-45.
Sjöberg, G. 1977. Fjärilar. Gotska Sandön en tvärfacklig beskrivning. Föreningen Natur och Samhälle i Norden. Publikation nr 8. Stockholm.
Skou, P. 1991. Nordens ugler. Danmarks Dyreliv, bind 5. Stenstrup (Apollo Books).
Svensson, I. 1977. Förändringar i Sveriges storfjärilfauna en tredje tioårsperiod. - Ent. Tidskr. 98: 113-122.
Svensson, I. Gustafsson, B. Imby, L. Elmquist, H. Hellberg, H. & Palmqvist, G. 1987. Catalogus Lepidopterorum Sueciae. Stockholm (Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska Föreningen).
Svensson, I., Elmquist, H., Gustafsson, B., Hellberg, H., Imby, L. & Palmqvist, G. 1994. Catalogus Lepidopterorum Sueciae. Stockholm (Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska Föreningen).
Svensson, I. & Palmqvist, G. 1990. Förteckning över svenska fjärilsnamn. Stockholm (Naturhistoriska Riksmuseet & Entomologiska Föreningen).
Torstenius, S. 1978. *Anaitis praeformata* tagen i Sverige (Lep., Geometridae). - Ent. Tidskr. 99:11- 12
Träff, G. 1981. *Grammodes stolida* F., en ny nattflyart för Sverige. - Ent. Tidskr. 102:16.

Europeisk fjärilskatalog

Karsholt, O. & Razowski, J. 1996. *The Lepidoptera of Europe. A Distributional Checklist.* Apollo Books, Stenstrup, Danmark. 380 s. ISBN 87-88757-01-3. Kan beställas från: Apollo Books, Kirkeby Sand 19, DK-5771 Stenstrup, Danmark. Pris 490 DKK + porto.

För över hundra år sedan, närmare bestämt 1871, gav den tyske lepidopterologen Otto Staudinger ut en katalog, som listade dåtidens alla kända storfjärilsarter inom Europa inklusive angränsande områden. År 1901 publicerade samme Staudinger, tillsammans med småfjärilsspecialisten Hans Rebel, den berömda "Catalog der Palaearctischen Lepidopteren", som har varit till så stor hjälp för lepidopterologen. Därefter har inget liknande givits ut och bristen har känts påtaglig för alla, som velat veta mera om arter och i vilka länder de förekommer. Därför är det en stor glädje att få i sin hand den nu anmälda katalogen.